

УВС АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

213400, Увс аймаг, Улаангом сум,
Ө.Бадрахын гудамж
Утас: 70-45-33-17, Факс: (976)70-45-33-17,
E-mail: uvs@audit.gov.mn

2020.02.11 № 58A - 2020/27-СТА-ТЧЗ
танай -ны № -т

УВС АЙМАГ ДАХЬ ЦАГДААГИЙН
ГАЗРЫН ДАРГА, ДЭД ХУРАНДАА
Б.МӨНХБАТ ТАНАА

Аудитын гэрчилгээ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж, Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргаж байна.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Увс аймаг дахь Төрийн аудитын газар аudit хийхдээ аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр, хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.

Аудитаар Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын 2019 оны жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлан дахь үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, тус байгууллагад мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэл хялтлэлт, програм хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэсэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

0200200130

Үүрэг, хариуцлага

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газар нь Төсвийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1-д заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь Увс аймаг дахь Төрийн аудитын газрын үүрэг юм.

ДАРГА БӨГӨӨД ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

М.БАТСУУРЬ

1.3 Аудитын явцад мөрдсөн бодлого, журам, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт

Аудитын явцад АДБОУС, АОУС, нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн бусад зарчимд тулгуурласан төрийн аудитын байгууллагын санхүүгийн тайлангийн аудитын талаарх бодлого, арга зүйг мөрджэй ажиллав.

Дээрх стандарт, зарчимд нийцүүлж Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Төрийн аудитын байгууллагаас санхүүгийн тайландауд аудит хийх журам, түүнд тусгасан үе шатны ажлыг гүйцэтгэж, холбогдох ажлын баримт материалыар баталгаажуулсан болно.

Аудитын үйл явц, үр дүнг АДБОУС, АОУС-ын дагуу шат шатны чанарын хяналт хийж баталгаажуулсан болно.

Аудитыг дээрх бодлого, арга зүйд нийцүүлэн төлөвлөлтийн шатанд баталсан аудитын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу явуулав.

Аудит хийхэд Нягтлан бodoх бүртгэлийн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчмууд, УСНББОУС, Төсвийн тухай хууль болон Нягтлан бodoх бүртгэлийн тухай хуулийг гол шалгуур болголоо.

1.4 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин

Бид аудитын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу байгууллагын үйл ажиллагаа, түүний гадаад дотоод орчны талаар шаардлагатай хэмжээнд судалж, тэдгээрийн үр дүнг аудитад ашигласан.

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын талаарх ерөнхий мэдээллийг аудитыг төлөвлөх үе шатанд шинэчлэн баримтжуулж, А101 маягтаар баталгаажуулсан болно.

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газар нь “Удирдлагын манлайлал, албан хаагчдын сахилга хариуцлага, мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлнэ” гэсэн эрхэм зорилтын дор үйл ажиллагааны чиглэл зорилтоо тодорхойлон ажиллажээ.

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын удирдлага төсвийн шууд захирагчийн хувьд дараах хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын Нягтлан бodoх бүртгэлийн бодлого, журмын хүрээнд төсөв, санхүү, нягтлан бodoх бүртгэлийн үйл ажиллагааг явуулж байна. Үүнд:

- Төсвийн тухай хууль
- Нягтлан бodoх бүртгэлийн тухай хууль
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль
- Шилэн дансны тухай хууль
- Монгол Улсын 2019 оны Төсвийн тухай хууль

Тайлант хугацаанд дээрх бодлого, журамд томоохон шинэчлэлт, өөрчлөлт гарсан эсэх талаар дараах заалтад тэмдэглэв. Үүнд: Тайлант онд томоохон өөрчлөлт гараагүй байна.

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

1.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, үйл ажиллагаа болон дотоод хяналттай холбоотой хүчин зүйлсийн үнэлгээ

Бид санхүүгийн тайланда материаллаг алдаа байхгүй гэдгийг нягтлах үүднээс үйлчлүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, үйл ажиллагаа болон дотоод хяналтыг шаардлагатай гэж үзсэн хэмжээгэр дахин хянасан. Энэ нь материаллаг алдаа гарахаас хамгаалах ёстой гол бодлого, хяналтуудыг тодруулах, судлах зорилготой юм.

Тус газрын одоо мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг Сангийн яамнаас авч хэрэгжүүлж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын шинэчлэлт, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцтэй байгаа эсэхийг судалж үзэхэд шинээр батлагдсан бодлого, журамд нийцсэн байна.

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа мэдээллийн технологи, бүртгэл мэдээллийн системийн үйл ажиллагаатай танилцан түүний нарийн төвөгтэй байдлыг үнэлэхэд мэдээллийн технологийн мэргэжилтний аудитад татан оролцуулах шаардлагагүй гэж үзсэн тул аудитыг томилогдсон аудитор гүйцэтгэлээ.

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн "Acolous" програм хангамж ашигладаг байна.

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд дунд гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад дотоод хяналт үр нөлөөтэй гэж үзлээ.

1.6 Төлөвлөлтийн шатанд тодорхойлсон эрсдэл, түүнийг үнэлсэн байдал

Аудитын явцад Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын бэлтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл нь материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэсэн үндэслэлтэй нотолгоо олж авахын тулд байгууллагын гадаад дотоод орчин, дотоод хяналтыг судалж, санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлантай холбоотой эрсдэлтэй асуудлыг илрүүлж, үнэлсэн.

Аудитыг төлөвлөх үе шатанд эрсдэлийн үнэлгээний урьдчилсан горим хэрэгжүүлэн 20 эрсдэлтэй асуудал тодорхойлж, эрсдэлийн үнэлгээний дунд үндэслэн 4 асуудалд нарийвчилсан горим сорил хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж баталгаажуулсан болно.

Аудитын чиглэл тус бурд хамаарах илрүүлсэн эрсдэлийн жагсаалт, түүний үнэлгээг Б301 маягтаар, эрсдэлтэй асуудлыг сорих аудитын горим, сорил, түүнийг баримтжуулах, нотлох зүйлс цуглуулах арга зүйг Б401, Б402 маягтаар тус тус баримтжуулав.

1.7 МАТЕРИАЛЛАГ БАЙДЛЫН СУУРЬ СОНГОСОН ҮНДЭСЛЭЛ, ТАЙЛБАР

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 1320, АОУС 320-ын дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлын 0.5 хувиар сонгов.

Нийт зардлыг материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр сонгосон нь нийт болон цөвэр хөрөнгөөс материаллаг түвшинг тооцоход материаллаг түвшин бага байх тул нийт зардлыг материаллаг байдлын түвшинг тогтоох нь зохицтой гэж үзсэн юм.

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын 2019 оны нийт зардал 2686814.8 мянган төгрөгтэй бийнээд тийний 0.5 хув болох 13434.1 мянган төгрөгөөр материаллаг байдлыг тодорхойлж, баталгаажууллаа.

Аудитыг төлөвлөх үе шатны материаллаг байдлын түвшинг Б201, аудитыг тайштож, үе шатны материаллаг байдлын түвшинг В401 маягаар тус тус тайштож, ялангуяа бийнээд тийний 0.5 хув болох 13434.1 мянган төгрөгөөр материаллаг байдлыг тодорхойлж, баталгаажуулав.

1.8 Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангийн нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 752795.4 мянган төгрөгөөр буюу 22.3 тоннад тохионд ялангуяа байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан нь үндсэн хөрөнгийн данс байна.

Жижигт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Авлага		286650.0	286650.0
Бараа материал	175830.1	159832.8	15997.3
Үндсэн хөрөнгө	3206172.6	3688315.3	482142.7
Нийт хөрөнгө	3382002.7	4134798.1	752795.4
Засгийн газрын оролцоо (Задийн өмч)	2028136.7	2028136.7	
Өмнөх үеийн үр дүн	119.2	2434.2	
Тайлант үеийн үр дүн		752795.4	
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зваруу	1353746.8	1351431.8	2315.0
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	3382002.7	4134798.1	752795.4

Авлага дансны үлдэгдэл өссөн нь Увс аймаг дахь Цагдаагийн газарт тулгамдаж буй асуудлуудыг шийдвэрлэх зорилгоор 286650.0 мянган төгрөгийг нэмэлт санхүүжилтийн дансаар дамжуулан олгосныг Засгийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 11-ний өдрийн 430 тогтоолын 1.1-д заасны дагуу төсвийн ерөнхийлөн

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

захирагчийн барьцаа хөрөнгийн дансанд байршуулж, санхүүгийн тайланд авлагаар тусгасан нь нөлөөлж байна.

Бараа материал дансны үлдэгдэл буурсан нь тусгай зориулалтын материал, бичиг хэргийн материал, аж ахуйн материал, бусад хангамж материал, мал амьтад зэргийг акталж устгасан нь нөлөөлж байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл өссөн нь систем хоорондын тооцоогоор Цагдаагийн ерөнхий газраас үндсэн хөрөнгө шилбжүүлж өгсөн, Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын тогтоолоор тавилга эд хогшил, авто тээврийн хэрэгсэл, машин тоног төхөөрөмжж, батлан хамгаалалтын зориулалттай тоног төхөөрөмжийг дахин үнэлсэн нь нөлөөлж байна.

2.9. Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн шууд захирагч нь энэ хүрэгжүүлэх, төвлөрүүлэхээр батлагдсанас гүйцэтгэлээр 66631.3 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөөг батлагдсанас гүйцэтгэлээр 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Монгол Улсын 2019 оны төсвийн тухай хуульд зааснаар Увс аймаг дахь Цагдаагийн газар тайлант онд 57326.0 мянган төгрөгийн орлого төвлөрүүлэхээр батлагдсанас гүйцэтгэлээр 66631.3 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөөг 16 хувиар давуулан биелүүлсэн байна. Энэ нь гэрээгээр Монгол банкны харуул хамгаалалтад ажилдаг албан хаагчийн цалин хөлс өссөнөөс шалтгаалж байна.

Хүснэгт 2. Төвлөрүүлэх орлого

/мянган төгрөг/

Орлогын төрөл	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
Туслах үйл ажиллагааны орлого	57326.0	66631.3	9305.3	116
Нийт дүн	57326.0	66631.3	9305.3	116

Тайлант онд Төсвийн шууд захирагчийн хэрэгжүүлэх цагдаа, шүүх шүүгчийн аюулгүй байдал гэсэн 2 хөтөлбөрт зориулан 2368236.4 мянган төгрөгийн төсөв төгрөгийн 2367123.7 мянган төгрөгийг урсгал зардалд зарцуулахаар батлагджээ.

Нийт зардлын 2310910.4 мянган төгрөгийг улсын төсвөөс, 57326.0 мянган төгрөгийг үндсэн болох туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр харуулсан мэдээллийг энэ тайлангийн 4.5-д харуулав.

Зардлыг санхүүжүүлсэн орлогын гүйцэтгэлийг төлөвлөлттэй уялдуулан үзэхэд Улсын төсвөөс санхүүжих орлого 2300492.4 мянга төгрөг буюу 99.5 хувь, туслах үйл ажиллагааны орлого 66631.3 мянган төгрөг буюу 116 хувиар давж биелсэн байна.

Урсгал зардлын гүйцэтгэлийг төлөвлөлттэй уялдуулан үзэхэд 2367123.7 мянган төгрөг буюу 100 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.

Нэмэлт төсөв: Дээд шатны төсвийн захирагчаас 320744.3 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлжээ.

Үүнээс түлш халаалтад 2729.9 мянга, тээвэр шатахуунд 3773.9 мянга, бага үнэтэй түргэн элдэгдэх зүйлс 136.0 мянга, хоолны зардалд 2880.0 мянга, багаж хэрэгсэлд

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

2699.9 мянга, тавилга эд хогшилд 399.9 мянга, гадаад албан томилотод 3000.0, дотоод албан томилотод 2100.0 мянга, бусдаар гүйцэтгэсэн ажил, үйлчилгээний телбэр хураамжид 3862.3 мянга, аудит баталгаажуулах зэрэглэл тогтооход 576.0 мянга, мэдээллийн технололийн зардалд 319.0 мянга, хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийзд 8700.0 мянга, нэг удаагийн тэтгэмж урамшуулалд 427.3 мянга нийт 31604.2 мянган төгрөгийг зарцуулж, 286650.0 мянган төгрөгийг аймгийн төрийн сан дахь барьцаа хөрөнгийн дансанд байршуулж авлагаар тусгасан байна.

2.10. Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн ГОРИМ СОРИЛ, ТҮҮНИЙ ҮР ДҮН

Аудитыг төлөвлөх үе шатанд тогтоосон эрсдэл тус бурд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн горим соритын хэрэгжилт, гол үр дүнгийн талаар дор нэгтгэн тэмдэглэв.

Соридийн үнэтгээний дунд үндэслэн аудитын 4 чиглэлээр аудитын 4 горим соритийн талаар зарцуулж алдаа, зөрчил илрээгүй болно.

Д.т. Далынтайн аудитаар авч үзэх буюу АНХААРАЛ ТАТАХҮЙЦ БУСАД ЧУХАЛ АСУУДАЛ

Анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал байхгүй

2.11. Шилэн дансны хэдээлэл

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газар Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд төслийн хөдөлгөөний вэрийн цахим хуудсаар дамжуулан тухай бүр ил тод мэдээлж байх төслийн.

Тус байгууллагын Шилэн дансны хуулиар хүлээсэн үүргийн биелэлтийг төслийн хөдөлгөөнэнд хянах, баримтжуулсан болно.

2.12. Финансувалемжийн хэрэгжилтийн ТАЛААРХ ТАЙЛБАР, ТОДРУУЛГА

Финансувалемжийн тайлангийн аудитаар зөвлөмж өгөгдөөгүй байна.

2.13. Санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл

Бид Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд аудит хийж, баталгаажуулах ажлыг АДБОУС-ын дагуу, Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн гүйцэтгэсэн.

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газар нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3 дахь заалтын дагуу үнэн зөв илэрхийлсэн эсэхийг Аудитын гэрчилгээнд тодорхой дурдав.

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, өмчийн өөрчлөлтийн болон бусад илчлэл тодруулгад тайлгасан үлдэгдэл, ажил гүйлгээнүүдээ холбогдох хууль, УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан заавар, журмуудын дагуу материаллаг аудитын хувьд алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн гэж үзэж “Зөрчилгүй” санал дүгнэлт өгч байна.

Аудитын гэрчилгээг энэ тайлангийн 1 дүгээр хэсэгт үзүүлэв.

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ

ХЯНАСАН:

ДАРГА БЕГЕЕД
ТЭРПҮҮЛЭХ АУДИТОР

/М.БАТСУУРЬ/

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

/М.БАТ-АМГАЛАН/

БЭЛТГЭСЭН:

АХЛАХ АУДИТОР

/С.БАТСАЙХАН/

2020 оны 02 сарын 07-ны өдөр

АУДИТЫН ТАЙЛАНТАЙ ТАНИЛЦСАН

ДАРГА, ЦАГДААГИЙН ДЭД ХУРАНДАА

/Б.МӨНХБАТ /

НЯГТЛАН БОДОГЧ

/Б.ДУЛАМСҮРЭН/

2020 оны 02 сарын 07-ны өдөр

